

TORONTAI

Ara 1 Din	Szerkesztőség és kiadóhivatal: Vel Beckserek, Obiliteva (Zapolya) u. 1	POLITIKAI ÉS TARSADALMI NAPILAP	Az előfizetés ára:		Ara 1 Din
	Telefonszámok: Szerkesztőség 281 Kiadóhivatal 21 Sürgőnycim: Torontál, Veliki Beckserek		Felelős szerkesztő: Dr. MARA JENŐ	Egész évre . 300 D Negyedévre . 75 D Félévre . . . 150 D Havonta . . . 25 D	

Markovity volt igazságügy-miniszter római követ lesz.

A „Torontál” tudósítójának távirata

Beograd, aug. 23.

A radikális párt köreiben úgy tudják, hogy Markovity Lázár volt igazságügyminisztert, aki az SHS államot fogja Genfben a Népszövetség ülésein képviselni, római nagykövetté fogják rövidesen kinevezni.

Az új francia jegyzék.

A „Torontál” tudósítójának távirata

London, aug. 23.

A Daily Telegraph a francia jegyzékről megállapítja, hogy semmi közeledést sem jelent az angol-francia megegyezés közös alapjának irányában. A világ közvéleménye az angol oldalon van és mert Franciaország makacsul ellenzi egy külső szakértőttestület kiküldését Németország fizetőképességének megvizsgálására, még nagyobb kedvetlenséggel nézik majd a Ruhr-megszállást.

London, aug. 23.

Beavatott politikai körök szerint a francia jegyzék jelenlegi szövegében még nem fogadható el, de alkalmas kiinduló pontul szolgál a szövetségeseknek egy újabb konferenciára. Poincaré és Baldwin személyes találkozása könnyen kibővítheti az ellentéteket.

Amerika magatartása, hogy nem avatkozik bele az európai problémák megoldásába, kiábrándítólag hatott. Ezt úgy magyarázzák, hogy Coolidge meg akarja várni, míg dülő utra jutnak a jóvátételi kérdésben, ezért nem akar egyelőre közbelépni.

Páris, aug. 23.

Poincaré jegyzéke nyitva akarta hagyni a lehetőségeket. Ha tehát a szövetségesek egyöntetűen állapítanák meg a garanciákat, hamarosan lehetővé válnék a Ruhr-terület kiürítése. Minden további engedékenység Németország jóakaratótól függ, hogy vajjon enyhül-e a megszállás terhe.

A párisi lapok úgyis csalódva irnak, mert a jegyzéktől szabatos programot vártak. Poincarénak világosan kell beszélnie, hogy megindulhassanak a döntő tárgyalások — írják a lapok — mert az idő sem Anglia, sem Franciaország részére nem dolgozik és nem produkál.

Szombaton döntenek végleg a Radics-párt ellen teendő intézkedésekre nézve.

Beograd, aug. 23.

Radics Stepánnak, a horvát paraszt köztársasági párt vezérének londoni útja foglalkoztatja még mindig a közvéleményt, amely nagy érdeklődéssel várja a kormány intézkedéseit a Radics-párt ellen.

Megirtuk, hogy a kormány a szerdai minisztertanácson foglalkozott Radics londoni útjával. Az erről kiadott hivatalos kommuniké azonban nagyon szűkszavú. A kormányhoz közel álló Tribuna a kormány egyik meg nem nevezett tagjától hoz azonban egy nyilatkozatot, a mely némileg fényt vet a kulisszák mögötti eseményekre.

Radics külföldi útjának kudarcá világos bizonyítéka Radics és társai akciójának hazaárulási tendenciájára. A kormány szigorú törvényes intézkedéseket fog foganatosítani a mozgalom ellen. Sok bizonyíték áll a kormány rendelkezésére, amely a Radics-párt államellenes működését igazolja. Nem lehet a kormánynak szemére vetni, hogy nem tett meg mindent az ország konszolidációja érdekében. Minden legális eszközt felhasznál arra, hogy úgy maga, mint pártjának emberei által a tartományok széthúzásának kérdését rendezze.

Azon pillanatban, amikor kilátás nyílt arra, hogy a jobb belátás felülkerekedjék az álmódosítók és minden gyűlölködés fölött az ország általános érdekeink kellett volna azoknak szemé előtt lebegnie, akik ideális tervekért küzdöttek — újabb államellenes akciót készítettek elő.

A kormány nem határozott még véglegesen, hogy milyen rendszabályokat léptet életbe Radicsék ellen, miután meg akarja várni az összes miniszterek hazaérkezését.

Szombaton minisztertanácsot fognak tartani, amelyen Ninesity külügyminiszter is részt fog venni és ezen az ülésen határozzák el végleg, hogy milyen rendszabályokat léptetnek életbe a Radics-párt államellenes akciójának végleges leszerelésére.

Amint ebből a mondatni majdnem félhivatalos nyilatkozatból kitűnik, a kormány szombaton fog végleg dönteni a Radics-párt elleni intézkedéseire nézve.

Hir szerint a kormány a Radics-párt vezető emberei ellen az államvédelemről szóló törvény rendelkezése t fogja alkalmazni.

Beogradban esütörtök este hirtérjedt, hogy a kormány diplomáciai lépéseket fog tenni az angol kormánynál Radics londoni akciójával kapcsolatban. A kormány londoni ügyvivője, Gavrilovity útján kérni fogja az angol kormányt, hogy a zagrebi angol konzult váltsák le, miután begradi körök véleménye szerint azt hiszik, nagy része van Radics londoni útjának előkészítésében. Ez a hír eddig hivatalosan nines megerősítve.

A begradi lapok londoni jelentései szerint Radics nem talált Angliában olyan fogadtatásra, mint amilyenre számított. A Buxton-fivérek minden kísérletezésük dacára sem tudták keresztülvinni, hogy Radicsot Baldwin vagy a kormány más tagja kihallgatáson fogadja. Sőt Willem, a „Times” főszerkesztője is udvarias formában elhárította Radics második látogatását.

A wien és budapesti lapok híreit közölnék Radics Stepánnak és Gyorgye hercegnek Londonban való találkozásáról. A begradi lapok megállapítják, hogy ezek a hírek teljeseen koholtak és a légből kapottak.

Franciaország tartós megszállást akar a Ruhr-vidéken.

A „Torontál” tudósítójának távirata

Berlin, aug. 23.

A francia sárgakönyvvel kapcsolatban a Vorwärts megállapítja, hogy Poincaré még mindig ragaszkodik a produktív zálogok gondolatához. Franciaország uralmát a megszállott területen tartósan feun akarja tartani a német lakosságnak munkára való kényszerítésével. De Anglia éppen ezt nem ismerte el jogosnak és a hitelezők érdekében gyakorlatinak. Az idegen uralom az annexionál is rosszabb. Bár a Times optimista kommentárral közli a francia jegyzéket a francia-angol megértés útja még elég messze van.

Kormánybiztost állítanak Budapest élére.

A „Torontál” tudósítójának távirata

Budapest, aug. 23.

A Magyar Hirlap szerint a kormány komolyan foglalkozik azzal a tervvel, hogy a főváros élére kormánybiztost küldjön, aki feloszlattná a közgyűlést és a közigazgatási-pénzügyi szaktekintélyek meghallgatásával a tanácsal együtt vezetné a főváros adminisztrációs ügyeit, az új törvényhatósági bizottság megalakulásáig. Az intézkedésnek az az oka, hogy a főváros háztartása kritikus helyzetbe került. A költségvetésben állítólag több milliárdos hiány várható, amit súlyosbítt a külföldi kölcsönök törlesztésének gondja.

A magyar kölcsön veszélyben van.

A „Torontál” tudósítójának távirata

London, aug. 23.

A Times Magyarország sorsa címen cikket ír, amely az általános helyzettel foglalkozik.

Budapesten nagy az aggodalom, mert a szövetséges hatalmak és a jóvátételi bizottság nem tudnak meg egyezni arra nézve, hogy Magyarország a Népszövetség útján kölcsönt kapjon.

A sinajai határozatról szóló kedvező sajtóhírek Magyarországon azt a reményt keltették, hogy Genfben a Népszövetség pénzügyi bizottságára számíthat. Az utóbbi napok információi szerint Magyarország reménye azonban aligha valósulhat meg, mert a kisenntente Sinajában nem fogadta el az angol-olasz javaslatot, hogy Magyarország a Népszövetséghez folyamodhassék.

TÖZSDE

Augusztus 23.

Beograd. (Zárlat.) Newyork 96, London 438-50, Páris 540, Milano 415, Prága 280-10, Wien 01340, Budapest 056, Bukarest 46, Varsó 005, Genf 1741, Szaloniki 159, Amsterdam 38, Berlin 0019-50, Szófia 85.

Zürich. (Zárlat.) Newyork 535 és egyneved, London 2521, Páris 3160, Milano 2380, Prága 1620, Wien 00077 és háromnegyed, Budapest 003 és egynyelcad, Beograd 580, Bukarest 260, Varsó 00023, Berlin 0000103, Szófia 495.

Budapest. (Zárlat.) Páris 1070-1106, Beograd 200-208.

A francia jegyzék a jövőtételtől.

A „Torontál” tudósítójának távirata

Páris, aug. 23.

A francia jegyzékkel kapcsolatban az esti lapok azt írják, hogy remélik, lehetséges lesz a tárgyalásokat folytatni. A Temps azt írja: London megmondotta már, hogy mennyit akar fizetésben kapni, most jobb lenne ha megmondaná, hogyan akarja megkapni. Amíg nem tudjuk miképpen kell a jövőtételt fizetni, addig a probléma megoldatlan. A szövetségeseknek legnagyobb érdeke lenne megfigyelni, hogy minő hatása lesz Stresemann és a szociálisták szövetségének és hogy várható-e ettől a német pénzügyek egészségessé tétele. A szociálisták még sohasem javították meg egy ország pénzügyét sem és így hasztalan lesz Németországtól fizetéseket várni a jövőben is.

London, aug. 23.

Illetékes angol helyen egyelőre kerülnek a francia jegyzék bármiféle bírálatát. Az általános benyomás az, hogy a jegyzék rokonszenvesen ítéendő meg.

Róma, aug. 23.

Politikai körök remélik, hogy Stresemann részánja magát a Mussolini által javasolt ötven milliárd fizetésére, amelyből Olaszország tíz százalékot igényel.

Muzslján elfogták a szegedi csillagbörtön egy szökött rabját.

— A „Torontál” tudósítójától. —

Beeskerek, aug. 24.

Tegnap estefelé szokatlan látványosságban volt része Muzslja község lakosságának. A nagy utca eperfáktól árnyas útján Palatinus Imre és Sötét György kisbírák és Kotorov György rendőr kísérték egy rabruhás egyént a község háza felé. Az elfogott egyén Fischer Károly 23 éves dzsombolji születésű legény, aki tizenkét nappal ezelőtt a szegedi csillagbörtönből szökött meg és kalandos kóborlása közben Muzsljára került, ahol az éber községi kisbírák elfogták.

A rabruhás egyénre, aki céltalanul ödöngött a Beeskerek felé vivő utcán, Palatinus Imre kisbíró lett figyelmes, mert ahogy ő mondja „... eszembe jutott, hogy a napokban a „Torontál” nevű ujság megírta, hogy a velikecskerekeli fogházból elszökött 4 foga.” Utána eredt tehát a gyanús ruházatu idegennek, igazolásra szólította föl és mert az nem tudta magát legitimálni, bekísérte a község házára, ahol az idegen bevallotta végre, hogy Fischer Károlynak hívják és a szegedi csillagbörtönből szökött meg, ahol egy évi börtönbüntetését kellett volna leülnie, amelyet azért mértek rá, mert a gazdája által rábizott ötezer magyar koronával megszökött.

Végleg rendezték Fiume ügyét?

— A „Torontál” tudósítójának távirata. —

Zagreb, aug. 23.

Amint Fiuméből jelentik, sikerült Fiume kérdésében végleges megegyezésre jutni. A paritásos bizottság úgy határozott, hogy Olaszország és az SHS állam érdekeit kielégítendő, a Baross- és a Delta-

kikötő végleg Jugoszlávia tulajdonába menjenek át, Fiume területét pedig egy évig a paritásos bizottság kormányozza. A Baross-kikötőn a kivített bizonyos fokig azonban korlátozzák.

Fischer a börtönből megszökve, Szegeden átment. Majd keresztüljött a határon — esodátosmód utlevél, vízum és vámvizsgálat nélkül és Dzsomboljra ment. Ez az útja négy napig tartott. Miután itt nem érezte magát biztonságban, a keskenyvágyú vasut mentén három nap alatt Katarinára ment, majd innen Beeskerek felé. A városhoz közel érve azonban átesapott Muzslja felé és itt fogták el. A szökvény rabot ma reggel adta át Bodó Mátyás muzsljai jegyző a beeskerekeli királyi ügyészségnek.

HIREK

Aug. 25.

1744-ben született Herder költő.
1867-ben meghalt Faraday Mihály természettudós
1900-ban meghalt Nietzsche Frigyes német filozófiai író. Nietzsche fő témája az erkölcs. Művei sajátosak, szellemesek, minden rendszert kerülők, paradoxont hajhászók, de mindig érdekesek. A szokásos erkölcsi tanításokat tagadja. Amit jónak nevezünk, eredetileg az előkelő, nemeset jelentette és ennek az előkelőnek, nemesnek, az Übermenschnek jogait védi Nietzsche a nemtelennel, az aljassal, a tömeggel szemben. Az erkölcsi tanításban Nietzsche arisztokratára a legfelsőbb értelemben és a mai erkölcsi felfogás züllöttsége közt ez eléggé megmagyarázza, hogy az irodalmi nyelvek kedvet találnak aforizmáiban, amelyeknek megvan azonban a maguk igazi értéke is. Legismertebb munkái: Also sprach Zarathustra, Morgenröthe, Die Götterdämmerung.

Izr. istentisztelet. A péntek esti istentisztelet további intézkedésig fél 7 órakor kezdődik.

A nyomor Budapesten. A MÁV. tarifaemelésé folytán felemelték Budapesten a fa és a szén árát. A tej tegnaptól mára hatszázhusz koronáról nyolcszázhatvanra emelkedett.

Nem voltak oktanok

apáink és nagyapáink a régi, jó, olesó világban. Mind vitte haza a keresetét, a jövedelmét, a fizetését s azon mód átadta az asszonynak. Legfeljebb valami zsebpénzt tartott meg magának, de többnyire a dohányra valót is az asszony adogatta a férje utának. Csak az élelmesebbek lopak el valamelyest a jövedelemből, hogy alkalom adtán esetleg az erkölcs mellékutcaiban is kalandozhassanak.

A vagyonszerzés módja régebben az volt, hogy az asszonynak bízták a pénzt kezelését. Ma nem volna ajánlatos ez a módszer. A pénzünk több volna, az bizonyos, de keserves volna az életünk s a végén talán éhen halnánk meg. Az asszonynak van szíve eltenni, de nincs szíve elővenni.

Amikor tékozló az asszony, azt is többnyire takarékoságból teszi. Ismerem egy férjet, aki nagyon szerette a feleségét kiöltöztetni, cicomázni. De az asszony fukar volt a végletekig. Nem akart magára költeni. Mindent drágának tartott. Először tömte az ura pénzzel. A pénzt eltette és nem vett rajta semmit.

— Majd csak kifogok rajta — gondolta a férj. Felkeresett egy divatkereskedőt és elmondta neki a baját. Bejelentette, hogy elküldi a feleségét, aki csakis olesón szeret vásárolni. Adjanak neki mindent, amit kiválaszt, negyedáron. Majd ő aztán utánfizeti a háromnegyednyi részt.

És a feleség ríhtig megjelent és a feleség vásárolt. Összevásárolta jóformán az egész boltot. Nemesak magának vett! Vett a rokonainak, a jóbarátjainak, a szomszédainak, a cseléteinek, a szegényeknek, a leendő ivadékainak — nundent ami szép és ami jó! Hogy a esodába ne! Ilyen olesón soha az életben nem jut többé hozzá... És a férj? Talán még ma is fizet. Pedig annak van már vagy husz esztendeje.

Ne tanítsd az asszonyt költeni. Mert megtanul...

Nemzetközi földmivesszövetség Csurogon. Augusztus 26., 27. és 28-án nemzetközi földmivesszövetség kongresszus lesz Csurogon, amelyen az utódállamok összes földmivesszövetségének delegátusai fognak résztvenni.

Öngyilkossági járvány Budapesten. A budapesti Életuntak Védő irodájának kimutatása szerint az elmúlt két nap alatt a fővárosban huszonnyolc öngyilkosságot követtek el. Ezek közül kilenc halálos kimenetelű volt. Az öngyilkossági kísérletek közül egy esetet kivéve, mindeniknek a hallatlan nyomor az oka. Az öngyilkosok túlnyomó része fiatalok.

Uj doktor. Búlik Jánost, a bánáti születésű országos távollérbajnokot a zagrebi egyetemen a jogi tudományok doktorává avatták.

* Kolbász-est folyó hó 25-én, szombaton a Hochholzer-féle vendéglőben, mely alkalommal most érkezett jó markoveci és kudrici boraimat szolgálhatom fel tisztelt vendégeimnek. A zenét Sós tamburazene-kara szolgáltatja. Szíves látogatást kér Feketes Mihály vendéglős.

* A Sikoly az éjszakában című remek filmet zsufolt ház nézte végig tegnap. Tekintettel az óriási érdeklődésre, még ma, pénteken és holnap szombaton is műsoron tartja az International Bioskop ezen érdekesítő filmet.

* Vas- és fémöntvényeket Krausz-nál, Veliki Beeskerek. — Telefon szám 329.

* A velikecskerekeli cecho-slovak Seseda e hó 25-én a városi színházban Ferklova Libuse hangversenyének, Haida István zeneszerző, zongoraművész, Leichner Emil hegedűművész, Stopa Antal oboaművész, Wosetzky W. fuvolaművész, Tesars Ottokár énektanár közreműködésével hangversenyt rendez következő műsorról: 1. Smetana-Ondricek: Fantázia az „Eladott menyasszony” operából, előadja Leichner E — 2. Jindrich J.: „Slovák dalok”, éneklő Tesars O. — 3. Blodek W.: „Fuvolahangverseny”, előadja Wosetzky W. — 4. a) Smetana: Aria az „Eladott menyasszony” operából; b) Dvořák: „Pisne milostné”, éneklő Ferklova L. — 5. C. de Grandwold: „Oboahangverseny”, előadja Stopa A. — 6. Wieniawsky: „D-moll hegedűhangverseny”, előadja Leichner E. — 7. Dvořák: „Morva duettek”, éneklő Ferklova L. és Tesars O. — 8. Beethoven L.: „Trio” fuvola, oboa és vilóára, előadja Wosetzky W., Stopa A. és Leichner E. — A zongorakíséretet Haida tanár látja el.

* Átutalásokat és csekkkiírásokat — a fennálló miniszteri rendeletek értelmében — Wien, Prága, Budapest, Berlin Temesvár valamint a többi összes külföldi piacokra, továbbá exportőrök részére valuta-biztosításokat legjutányosabban eszközöl a Nagybeeskerekeli Takarékpénztár, Veliki Beeskerek, Koronaszálló épület. Telefon: Pénztár 16. Vezérigazgató 52.

Ezer éves mult...

Elfakult lapok a történelemből.

— A „Torontál” munkatársától. —

Zelenika, aug. hó.

Zelenikából fehér országot kigyózik a szomszédos Ercegnovi (Castellnuovo) községig. Olyan, mintha valahol messze, az eredeténél, megijesztették volna s most fejvesztetten menekül, a láthatatlan ellenség elől. Egy ideig egyenesen halad a keskeny vasúti sínpar mellett, majd átvág rajta s tulsó oldalán, az alagút előtt, merészen felkanyarodik a meredek magaslat tetejére. Szabályos kört ír le s utána mintha saját kedvtelésére elbarangolna, hol egyenesen, hol pedig merész kacsaringókat leírva, húzódik tovább.

A partot és a példásan jókarban tartott országot tulsó oldalát buja délszaki növényzet szinompája tarkítja. Hatalmasan szétterpeszkedő eszerjék, fáva erősödött erika, bükk, rózsa, zsálya, rozmarin, boróka, glycinia és szederbokrok váltakoznak anyag összevisszaságban, majd a mirtusok, gesztenyék, nemes gránátfák, füge-, olaj-, mandula- és babérfák birodalma következik.

Alig néhány perenyi séta után már feltűnik Mjelina. Néhány tisztá lakóház, gyönyörűen ápolt kert fekszik egymás mellett, a tenger felől víg gyermekhad zibongása veri fel a csendet, majd ez is elhalkul s a telenp határára, ahol a kórház konturjai rajzolódnak ki a zöld erdőtengerből, már csak elvesző hangfoszlányokat hoz az üde reggeli szellő.

Néhány perenyi gyaloglás után elérni a törökök idejében épült kőlépesét, amely a hegy tetején álló ósrégi kolostorra vezet. Gyönyörű bukéta közepette, ciprusok, tölgyfák, piniák és babérfák koronája felett törnek a magasba a Savina ósdi falai. A kolostor épülete mellett, egymástól alig néhány lépésnyi távol-

ságban áll a két görög keleti templom. A kisebbiket egy felirat szerint 1030-ban emelték Mária csesőtésére, amit a román, később gót-stílusba átmenő építkezési mód nem zár ki. A kápolna belsejét értékes freskók, a szerb Ujemanida uralkodóház szentjei, vert ezüstből készült Mária kép és a hívők drága ekszeradományai ékesítik. A papirruhákon és öveken még mai nap is velencei, spanyol, portugál, orosz pénzek és érmek díszelnek, amelyeket valaha a kalózok ellen folytatott harcokból, vagy a tengeri viharból szerencsésen megmenekült tengerészek juttattak a szent Szűz templomának.

A nagyobbik templomot az 1790-es években építették, szabad bizánci stílusban. Mint érdekes reliquiát gondosan őrzik Petrovity montenegrói püspöknek ógörög nyelvű felszentelő epistoláját. A templom falait jórészt olasz mesterek művei borítják. A festmények közül különösen a Mária, keresztelő Szent János és Krisztus kép ragadja meg a műértők figyelmét.

A két templom körül ósrégi sírok elhalványuló jelzéseit látni. Jámbor püspökök, békés szerzetesek, bátor harcosok és vakmerő hajósok aluszak itt örök álmukat az ezeréves kövek alatt. A háborúk dühöngése már rég elvonult a csendes tájék felett, az emberek életlarmás zajongása elhalkultan jut ide, a tenger moraja is mintha sordintot venne, a szellő is zajtalanul viszi az eltompuló madárdalt s a kolostor lakói (a két sápadt szerzetes) lábujjhegyen járnak az ezeréves kövek között, nehogy megbolygassák a végtelen nyugalmat, mely a környéket birtokába vette.

Néhány merész, ugrásszerű fordulat s az országut elérjéig, az oldalán

épült városon le, a sziklás partokig, a hatalmas Forte di terra vár romjai nyulnak végig, lomhán, lusta terpeszkedéssel, mintha unának már a századéves esend, mely viharos falaikra ráborul. A magaslat legfelsőbb részén álló tornya összezsugorodva lapul meg a köveken, mintha nem tűzokádó ágyuknak, hanem az elemek harcának, az irtózatos földrengésnek esett áldozatul.

Castelnuovo élénk kereskedelmi és ipari gócpontja a vidéknek. Az ezer lakosu városkában mindent kapni, ami szem-szájnak ingere. Idegenforgalomra rendezkedett be, legalább is erre vall sok szállodája és kávéháza.

A tegnapot immár tulkiabálja a ma zsbongása. A mult már csak a történelemé. K.

Oroszország helyreállítja az aranyforgalmat.

Szinte az ironia erejével hat, amikor kiderül, hogy ugyanabban az időben, amikor az angol font sem tudja visszanyerni teljes aranyparitását és a megtámadhatatlannak hitt svájci frank is igen erős ingadozásoknak van alávetve, egészen eltekintve a sokkal gyöngébben megalapozott frankvalutától, a francia és belga franktól, az olasz lírától, a spanyol pezétától, Szovjet-országnak helyreállítja a valóságos aranyforgalmat és visszaállítja a békebeli ideális állapotot, amikor mindenki szívesebben fogadja el a mindenkori aranyra becserezhető papírpénzt, mint magát az effektív aranyat. Igaz, hogy Oroszország még nem tért át egész általánosságban a tiszta aranyvalutára, de már eddigi magatartása a valutáris rendezés terén megmutatja, hogy hogyan

lehet és hogy miképpen lehetséges az értéktelen bankótengerből félig-meddig normális, majd teljesen egészséges pénzügyi viszonyok felé haladni.

Sehol sem voltak olyan kaotikusak a pénzügyi viszonyok, mint Oroszországban és így természetes, hogy ott kellett először a való életnek koncessziókat tenni, ahol az inflacionisztikus politika teljesen csődöt mondott és ahol már többbizben egy millió rubelnek devalvációja egy rubelre csakhamar azzal az eredményvel járt, hogy az új rossz pénzt rövid időn belül éppugy lenézték, mint a régi rossz pénzt. Ma, amikor a hajdani két rubel helyett egy dollár a moszkvai devizatőzsde hivatalos árjegyzése szerint 163 rubelbe kerül, azonban az 1923-as rubel egyenlő egy millió 1921-es rubellel és egy 1921-es rubel egyenlő 10.000 régi rubellel, vagyis a szovjetkormány eredeti pénznemében egy dollár nem kevesebbet, mint 1.630.000.000 rubelt ér, könnyen elképzelhető, hogy a számíróások mellett a gazdasági életnek teljesen csődöt kellett mondania.

Az oroszok most csak a régi példát követik. A rendes bankjegyeken kívül teljesen arannyal fedezett bankjegyek kerültek forgalomba, a cservonecek, a melyek értéke egyenlő a régi tizrubeles arannyal, az imperiall. A jegybank elfogad aranyra szóló betéteket, az iparnak aranyra szóló hiteleket engedélyez és ezáltal eléri azt, hogy a zugkereskedelem redukálódik és a belföldi és külföldi forgalomnak azt a részét, amely értékálló és reális értéket képviselő pénz nélkül dolgozni nem tud, fenn tudja tartani. A cservonec tehát végeredményben azon az egyszerű valutáris alapigazságon épül fel, hogy a jó pénz igazi alapja csak az aranyfedezet és ahol az nincs, ott nem használ semmiféle szigoru

rendelet, vagy fenyegetés. És a többi inflacionisztikus államokban is csak akkor kerül sor jobb pénzügyi viszonyokra, amikor eleinte csak kisegítőleg, később pedig általánosságban a rossz és nem fedezett pénz mellett arannyal fedezett s aranyra beváltható bankjegyek kerülnek ismét forgalomba.

SPORT

Az MTE Szent István-napi versenye.

- 100 m. síkfutás: 1. Vida KAOE 11:3 mp. 2. Muskát MTK 11:3 mp. 3. Grün MTK 11:5 mp.
- Magasugrás előnyverseny: 1. Schinkasch FTC (20) 170 cm.
- 400 m. gátfutás II. oszt.: 1. Braun MTK 65 mp. 2. Dénes MAC 66:7 mp. 3. Karezag MTE 69 mp.
- 1500 m. síkfutás: 1. Fonyo MTK 4 p. 19:3 mp. 2. Kultsár MAFC 4 p. 20:5 mp. 3. Zoltány MAC 4 p. 20:8 mp.
- 200 m. síkfutás előnyverseny: 1. Grün MTK (9) 22:9 mp. 2. Huber ESC (18) 22:9 mp. 3. Molnár MTK (15) 23 mp.
- 1500 m. gyaloglás II. o.: 1. Mladaniczky FTC 7 p. 30:7 mp. 2. Lautenburg FTC 8 p. 0:6 mp.
- Távolugrás: 1. Schinkasch FTC 576 cm. egyedül.
- 300 m. síkfutás: 1. Kurunczy KAOE 35:5 mp. Országos rekord. (Régi Rekord 35:7 mp.) 2. Fedák MAC 36:8 mp.
- Súlydobás előnyverseny: 1. Eördögh BEAC (e. n.) 13 m. 13 cm. 2. Somfai MAC (280) 13 m. 3. Deutsch MTK (260) 12 m. 79 cm.
- 200 m. gátfutás: 1. Somfai MAC 27 mp. 2. Braun MTK 27:3 mp.
- 800 m. síkfutás előnyverseny: 1.

Rokokkó-idyllek.

Madame Pompadour kocsis.

Írta: Kállay Nándor.

Az istállók körül esend volt, néha hallatszott ki ezüstös csengés, amint a felszerszámozott lovak türelmetlenül és idegesen rázták meg fejüket. A park fái, melyeknek árnyéka ide is elnyult, már zöld díszben állottak, a bokrok szeszélyes figurái, mint mesebeli őrsereg huzódott el a finom homokkal beszitált utak mentén. Május volt, szerelmes, égő május, a nagy virággombokban milliónyi gyöngyvirág ingatta a fehér harangját és a parkra ráfeküdt, mint halálosan kábító mérég, a gyöngyvirágillat. Belopakodott mindenható, gyöngyvirágillat volt a kis pavillon egyetlen szobájában is, ahonnan látni lehetett az istállókat, a gondosan felgereblézett utakat és a kaput, amely mellett az ut huzódott el Páris felé. A király vágyódott már ide, ki Versaillesbe, ahol esend volt, nyugalom, gyöngyvirágillat és ahová egyelőre nem követte az udvar. Csak egyedül ő, a kegyene, akinek pozíciója, minden intrika ellenére is, napról-napra erősebb lett. Pompadour asszony.

A Felső gondterhes arccal ült a pavillon ablakánál, néha idegesen simította végig hajporos parókáját és a mellette álló kamarás minden mozdulatára összereszt. Szeme szinte hipnotikus erővel vonzódott a zsebkendőhöz, amelyet a király gyűrögetett s amelynek, ma délután, ezen az ájult gyönyörbe ringató májusi délutánon, végzetes

szerepe lesz. A kapu két oldalán, kiinn az ut felől álló gárdisták is, mintha ide néznének fel, a gyöngyvirágillatos levegőben valami vibrált, valami titokzatos, melyről nem tudott senki más, csak a király. És még valaki, aki már visszatért Párisba, aki nem akart jelen lenni a tragédiánál, amelynek szálait eddig boszorkányos ügyességgel fonta Pompadour marquise körül. A marquise nem látszott semmiről tudomást venni, örömmel egyezett bele, hogy elhagyják a fővárost, csupán az a kikötése volt, hogy a régi személyzet közé rendeljék ki az új kocsis is, aki Provence dalos gyermeke és akinek szöke göndör fürtjeihez olyan ördögösen jól állottak az ibolyakék szemek. Az új kocsis tehát beosztást nyert a versaillesi istállóban, feszes tartással ült a babakon, míg háta mögött urnóját hímálták a dagadó párnák, arca merev és egykedvű volt s csupán néha füttyült régi, alig hallott provençei dalokat, amikön egyedül maradt a lovakkal és kék szeme ábrándozva kereste a kastély valamelyik ablakát. Bár nem láthatott semmit, legfeljebb a nap ellen lejjebb engedett egy-két ablakredőnyt, mégis ok nélkül dudolni kezdett vidám dalokat és kedveskedve tette a paripák fejére a kantárt. Mire az értesítés lejött, hogy a marquise kocszini óhaját, már minden készen állott és az istállómester csodálkozva csóválta a fejét: ördöge van ennek a fickónak, hogy így előre megsejt valamit!

Tehát ez a kocsis volt az ősi pro-

vençei dalok tudója, aki az intrika szerint madame Pompadour még mindig friss szívét hevesebb dobogásba hozta. Ez volt, akivel ma délután Párisba rendes-vousa van. Neki, a király kedveltjének, egy provençei parasztfiaval! A gondolatra a Felső összemarkolta a zsebkendőjét és megszorította, mintha a kocsis ide, fiatal nyakát érezné az újjai között. A fiu azonban távol van, mert az istállómester jelentése szerint délutánra szabadságot kért, mert mint mondta, Párisban akart egyet-mást vásárolni. Madame Pompadour pedig ugyanesak ma délutánra jelezte Párisba menetelét, melynek sürgős és halaszthatatlan okai voltak. Az intrikus tehát nem tévedett, a szerelmeseik ma találkoznak valahol, ki tudja, kinél és erre a gondolatra verejték ütközött ki a király homlokán. Nem volt féltékeny, a sok évi együttlét valahogyan elmosta már ezt az érzést, amely kísértő tünete a szerelemnek, csupán úgy érezté, hogy már betelt a serleg, most már talán más, fiatalabb válthatná fel... szóval a Felső örült a dolgok ilyenképpen való fordulatának, idegesen örült és mégis félt, mint akármelyik párisi métrés, aki szakítani akar kedvesével, de nehézzé teszi az a tudat, hogy a bolt a kedves nevében van. Most azonban eldől minden, a gárdisták keresztbe tett fegyverrel állítják meg a kocsit, amely a marquise-t rejti puha öblében, aki ha valóban találkára megy, gyanútlanul viszi magával azt a tömérdek, másnak semmitmondó holmit, amelyekről azonban

a király halálos biztonsággal tudja megállapítani, hogy nélkülözhetetlenek madame Pompadour esőkjainál. Csak egy zsebkendőlebbenés és a kocka el van vetve.

... A gyöngyvirágillat még erősebb lett a késő déli nap forró esőkjá alatt, a kocsi meggondolt lassúsággal gördült ki a kavicsos utra, a kamarás úgy érezté, hogy a parókájának mázsányi súlya van, mert a Felső idegessége a tetőpontra hágott. A gárdisták a kapunál egykedvűen néztek az ablakra, ahonnan csak a király fehér parókájának tetőjét és egy kezét láttak, amely a parancs szerint, ha jelt ad, keresztbe tett fegyverrel kell a kocsi elé állniok. Miért? Miért? Mit tördöttek mindezzel ok. A szerelmi eselszövények messze jártak az egyszerű gárdista szivektől. A kavics ropogott, a paripák kényeskedve kapkodták fejüket, a vén kocsis borotvált arca merev volt, mint egy mumiáé, aki felett évezredek suhantak el. A cizellált vaskapu már lépésekkel előbb kitarult, a király arca piros volt s midőn a lovak már-már a kapunál voltak, mint riadt sárly rebent egyet a fehér selyemzsebkendő a kezében. A gárdisták előléptek, a bajonettek csillantak a napfényben, a vén kocsis önkéntelenül halk káromkodást morzsol szét a fogai között, amint feszülő izmokkal visszarántotta a lovakat. A zárt hintó megállott, a király kihajolt az ablakon, a kamarás pillanat alatt a kocsinál termett és mély bókkal üdvözölte Madame Pompadour — belső szobalányát. A esinos szobalány,

Munkások!

A munkásbeiratkozások az idői répafieldolgozási üzemre augusztus hó 26-án és vasárnap, szeptember hó 2-án délelőtt eszközöltetnek.

Cukorgyár Részvénytársaság Veliki Becskerek. 1555

Szabadits M. BSE (30) 2 p. 02-3 mp.
 2. Guttentberg MTK (20) 2 p. 03 mp.
 3. László MTK (25) 2 p. 04-5 mp.
 5000 m. ötös csapatverseny: Lichter
 díj: 1. MTK 29 pont. 2. FTE 63 pont.
 3. MTE 67 pont. Egyenleg. Kultsár
 MAFC 16 p. 06-8 mp.
 Diszkoszvetés előnyverseny: 1.
 Somfai MAC (2) 40-22 m. 2. Eördögh
 (e. n.) 39-26 m. 3. Szücs MAC (5)
 38-95 m.
 4x200 m. staféta: 1. KAOE 1 p. 31-5
 mp. Országos rekord. Régi rekord 1
 p. 33-2 mp.

Football.

Wien—Prága 2:1.

Berlin—Prága 3:3.

Az FTC dániai turája alkalmával
 2:0 aranyu vereséget szenvedett a
 dán bajnoksapattól, a Boldklubben
 Kopenhagentől.

Anémet atletikai bajnokságok.

100 m.: Houben (Krefeld) 11-1 mp.
 200 m.: Houben (Krefeld) 22-8 mp.
 400 m.: Rennehl (Berlin) 51-6 mp.
 800 m.: Peltzer (Stettin) 2 p. 01-1
 mp.

1500 m.: Bedarff (Düsseldorf) 15 p.
 14-2 mp. Uj német rekord.

10000 m.: Bedarff (Düsseldorf) 32
 p. 49 mp.

110 m. gát: Frossbach (Frank-
 furt) 15-7 mp.

400 m. gát: Frossbach (Frankfurt)
 54-4 mp.

Távolugrás: Schumacher Hanno-
 ver 707 cm.

ijedt arccal nézett a gárdistákra, a
 fegyverekre, fel a királyra, a kama-
 rásra, aki még sohasem bókolt előtte
 s aki zavarában — mert a leány át-
 kozottul csinos volt és üde — csak
 annyit tudott kérdezni: — És ur-
 nője? A leányban már felébredt a
 minden nőben szunnyadó diplomata,
 kedvesen mosolyogva adta meg a
 választ: A marquise gyöngékedik
 és engem küldött izenetekkel Pá-
 risba! Mehetek? A kamarás jelt
 adott a gárdistáknak, a koesi cse-
 desen tovagördült s kisvártatva haj-
 longva állott meg a Felség előtt: —
 Sire, Madame gyöngékedik és csak
 a szobalánya ült a kocsiban...

A kastély hátulsó, alig használt
 lépcsőjén füttyörészve jött le a szőke
 és kék szemű koesi. Provençei da-
 lokat füttyült és ajkán a Madame
 csókjainak ízét érezte még, amely
 összekeveredett a dalok édességével.
 Marquise Pompadour lustán heveré-
 szett a kereveten, amelyen hatalmas
 tigrisbőr csiklandozta telt vállait
 és fel sem pillantott, amint a Felség
 belépett a szobába. A király jókedvű
 volt és forrón csókolt kezét a mar-
 quisenak. Leült a kerevet szélére és
 atyáskodó hangon kérdezte: —
 Gyöngékedik, kedvesem?

Madame Pompadour fáradt moz-
 dulattal simította ki a minduntalan
 visszahulló hajfürtöt homlokáról és
 szemé szögletében mintha dévaj mo-
 soly suhant volna át, amint fáradt
 hangon válaszolt:

— Sire, nagyon erős a gyöngy-
 virágillat és teljesen elbágyasztott.
 Jöjjre csupán rózsákat szeretnék a
 vendéglési kertben...

Magasugrás: Huhn (Jahn) 174 cm.
 Rudugrás: Lehninger (Berlin) 370
 cm.

Diszkoszvetés: Steinbrenner
 (Frankfurt) 41-55 mp.

Gerelyvetés: Lüdeke (Berlin) 58-93
 méter.

Súlydobás: Weninger (Pirna-
 sens) 14-06 m. Uj német rekord.

4x100 m. staféta: Frankfurteri Ein-
 tracht 43-1 mp.

3x1000 m. staféta: Müncheneri TV
 1860. 7 p. 56-4 mp.

Köszönetnyilvánítás.

Mindazok, akik felejt-
 hetetlen

Ilonkánk

elhunyta alkalmából fáj-
 dalmunkat részvétükkel
 enyhítették, fogadják há-
 lás köszönetünket.

Gruber-család
 és Weisz Hugó.

Szalon művész-trió

a KASZINÓ-vendéglő helyiségeiben
 este fél 9 órakor.

Bóka község előljáróságától.
 1090/923. szám. 1559

Árlejtési hirdetmény.

Bóka község előljárósága 1923
 szeptember hó 4-én d. e. 9 órakor
 írásbeli árlejtést tart uj községháza
 építése céljából.

Az előirányzott összeg 529.125
 dinár 56 parát tesz ki.

Óvadékul az ajánlatba hozott
 összeg 5%-a fizetendő be a községi
 pénztárba. A törvény értelmében az
 óvadék értékpapirokban avagy gar-
 rantált papirokban is lehetető.

A kellőleg felbélyegzett ajánlatok
 lepecsételt borítékban legkésőbb
 1923. évi szeptember hó 3-án d. u.
 6 óráig adandók be Bóka község
 előljáróságánál.

A tervek, költségvetés és feltételek
 a jegyzői irodában betekintheők.

Bóka, 1923. évi augusztus hó 20.

Kaurics s. k., Eremity s. k.,
 jegyző. bíró.

Elsőrangú banáti gőzmalom

CSEREŐRLÉST

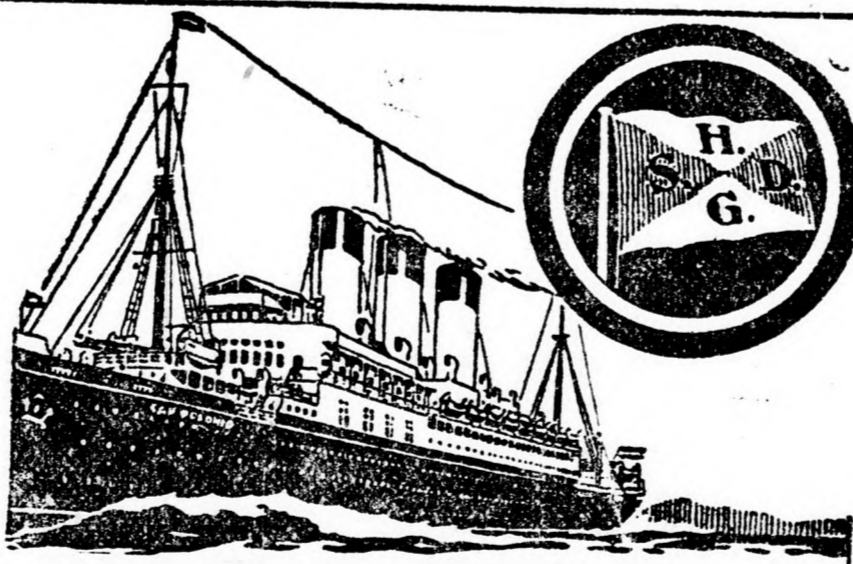
vállal méltányos feltételek mellett, de
 csakis nagyobb, legalább 100 méter-
 mázsás tételekben. Cim a kiadóhivatalban.

Kostolaci lignitszén

bel- és külföldi kőszén, kovácsszén, tűzifa

állandóan a legolcsóbban kapható hajó- és
 vagon-tételekben, ugyszintén kicsinyben

KEMÉNY ÁRPÁD és TÁRSAI cégnél VELIKI BECSKEREK. 1547

Hamburg-Südamerikanische Dampfschiffahrts-Gesellschaft

„CAP POLONIO“

a legnagyobb, leggyorsabb és legszebb hajó, kitünő berendezéssel,
 I., II. és III. osztályu utasok részére.

INDUL HAMBURGBÓL SZEPTEMBER HÓ 13-IKÁN.

Augusztus 9-én „CAP NORTE“

23-án „ESPANA“

24-én „TUCUMAN“

Argentina, Brazília és Uruguayba. 619

Bővebb felvilágo-
 sítással szolgál:
 és a Vajdaság
 főügynöksége:

Jugoszláviai főügynökség Zagreb, Petrina 73.,
 Rašić P. György V. Becskerek, Svetosavska ul. 18.

2. minőségű friss étkezési BURGONYA

érkezett, bármily mennyiségben —
 mindenkinél olcsóbban — kapható:
MISKOVITY CSEDOMIRNÁL
 az Oldal-(Roknió)-féle fényképezési műterem-
 mel szemben. (Dináros korcsmában). 1568

Kölcson-zongora vagy pianino

Ajánlatok pon-
 tos cím meg-
 jelölésével a
 Torontál kiadó-
 hivatalába
 „AEOL“ jelgé-
 re kértetnek.
 keresetük havi használati
 bér fizetése ellenében. 1561

Kisebb fűszerüzletberendezés

olcsón eladó. Megtekinthető
 II. külkerület 125. sz. a.,
 Geyer-vendéglővel szemben. 1568

Ajánlok frissen sajtolt, idej 1560

mézet

kisebb és nagyobb tételekben. Az áru
 elsőrendű minőségű, garantált tiszta
 és 160 méhecsaládom eredménye. 50 drb
 méhecsalád kaptárral jutányosan eladó.
 Sáca Tornyanszki méhészt, Szerbaradás.

Eladó egy majdnem uj balkaru cipésszép.

Bakai István 1562
 Torontáltorda, Nagy utca 531. sz.

Sentai szerb-magyar gimnáziumba
 járó — jóházból való — 12-14 éves

leánytanulót teljes ellátásra vállal

BOBRIK GYÖRGY vár. tanácsnok,
 Sentán. 1525

Braća Kraljev

helybeli kézműáru cég felvesz
 egy szak- és nyelvképzett
 kereskedősegédet. 1564

Veszek szénát, szalmát és zabot

minden mennyiségben a legma-
 gasabb áron. Bogdanovity Millán
 V. Becskerek, Zsitni trg (Buzatér)
 6. szám. 1514 Telefonszám 6.

A Szerb Bank Rt. Pancsevo, tulajdonát
 képező (azelőtt Kurländer-féle)

ingatlanok szabadkézből eladók.

Közelebbi felvilágosítást ad a
 Szerb Bank Rt. Pancsevo.